

سنة ١٤٤٠ هـ

دید گاه های نظری جدید

❖ نظریه اجتماعی - فرهنگی ویگوتسکی

❖ رشد در نتیجه یادگیری صورت می گیرد و نه بر عکس. از نظر ویگوتسکی رشد چیزی نیست که به طور طبیعی و صرفاً از جهت زیست شناختی اتفاق بیفتد.

❖ رشد را نمی توان از بافت اجتماعی خود جدا کرد: از نظر ویگوتسکی تأثیر بافت اجتماعی صرفاً در بازخوردها و باور ها نیست، بلکه این بافت در چگونگی و آنچه در آن باره می اندیشیم نیز اثر می گذارد.

❖ اگر چه در ساختار ذهن همه افراد بشر همگونی هایی وجود دارد، اما این فرهنگ و عوامل اجتماعی است که زمینه رشد یا عدم رشد، و حتی شکل گیری و عدم شکل گیری بسیاری از قابلیت های ذهنی را فراهم می کند.

دید گاه های نظری جدید

❖ نظریه اجتماعی - فرهنگی ویگوتسکی

- ❖ ویگوتسکی معتقد است که منشأ و خاستگاه رشد شناختی در رشد جسمانی قرار ندارد؛ بلکه ریشه در تأثیرات فرهنگی و اجتماعی دارد.
- ❖ به باور او کنش متقابل میان یادگیرنده و محیط اجتماعی اش تعیین کننده اصلی رشد شناختی اوست. «خاستگاه» روان آدمی، اجتماع است و فرایندی که به آن شکل می دهد ارتباط است.
- ❖ زبان نقشی محوری در رشد و تحول ذهنی ایفاء می کند.

دید گاه های نظری جدید

❖ نظریه اجتماعی - فرهنگی ویگوتسکی

❖ ویگوتسکی با پیازه موافق بود که کودکان موجودات فعال و سازنده ای هستند، اما بر خلاف پیازه، رشد شناختی را به صورت فرایند میانجی اجتماعی در نظر داشت و اعتقاد داشت که رشد شناختی کودک عموماً به مردمی که در دنیای او زندگی می کنند وابسته است.

❖ دانش ها، اندیشه ها، نگرش ها و ارزش های فرد در تعامل با دیگران تحول می یابند.

دید گاه های نظری جدید

❖ نظریه اجتماعی - فرهنگی ویگوتسکی

❖ منطقه مجاور رشد

❖ منطقه مجاور رشد به فاصله بین توانایی کودک برای انجام کاری زیر نظر یک بزرگسال و با مشارکت هم سالان و توانایی او برای حل مسئله به صورت مستقل اطلاق می شود. ویگوتسکی بر این باور است که یادگیری در این منطقه صورت می گیرد.

education

دید گاه های نظری جدید

❖ نظریه اجتماعی - فرهنگی ویگوتسکی

❖ منطقه مجاور رشد

❖ به عبارت دیگر، منظور از منطقه ی مجاور رشد لایه ای از مهارت یا دانش است که کمی برتر از دانش و مهارت فعلی کودک است و کودک می تواند با کمک دیگران به آن سطح دست یابد.

❖ نکته مهم در مورد منطقه مجاور رشد ایده حل مسئله است به این معنی که کودک دارای توانایی بالقوه برای حل بخشی از مسئله به صورت مستقل است و بخشی را نیز می تواند تحت نظارت و راهنمایی دیگران شامل بزرگسالان یا همسالان توانمند تر حل کند.

education

دید گاه های نظری جدید

❖ **نظریه اجتماعی - فرهنگی ویگوتسکی**

❖ **منطقه مجاور رشد**

❖ به عبارت دیگر، تعامل اجتماعی کودک با بزرگسالان این امکان را برای وی فراهم می کند که قبل از به دست آوردن ظرفیت ذهنی لازم برای تصمیم گیری در مورد فعالیت هایش، بتواند فعالیت های پیچیده انجام دهد تا به تدریج رفتارهای منظم بزرگسالان در زمینه های تعاملی، جزئی از رفتارهای کودک شوند.

❖ بنا بر مفهوم منطقه مجاور رشد، بزرگسالان از طریق گفتار با کودک **تعامل های اجتماعی** برقرار می کنند و این کار در **رشد شناخت** وی نقش مهمی بازی می کند.

education

دید گاه های نظری جدید

❖ نظریه اجتماعی - فرهنگی ویگوتسکی

❖ منطقه مجاور رشد

❖ به عبارت دیگر، تعامل اجتماعی کودک با بزرگسالان این امکان را برای وی فراهم می کند که قبل از به دست آوردن ظرفیت ذهنی لازم برای تصمیم گیری در مورد فعالیت هایش، بتواند فعالیت های پیچیده انجام دهد تا به تدریج رفتارهای منظم بزرگسالان در زمینه های تعاملی، جزئی از رفتار های کودک شوند.

education

دید گاه های نظری جدید

❖ ویگوتسکی و آموزش

- ❖ کلاس مدل ویگوتسکی از یادگیری اکتشافی مستقل، فراتر می رود. این نوع کلاس اکتشاف کمکی را ترغیب می کند. معلمان با توضیحات، مثال ها و یادآوری های کلامی یادگیری کودکان را هدایت می کنند و تلاش های خود را به دقت به منطقه ی مجاور رشد هر کودک متناسب می سازند.
- ❖ تشریک مساعی همکلاسی ها نیز به اکتشاف کمکی مساعدت می کند.
- ❖ معلمان، تجربیات یادگیری یاری بخش را ترتیب می دهند، به اینگونه که همکلاسی های دارای توانایی های مختلف را با هم گروه بندی کرده و آنها را ترغیب می کنند به یکدیگر بیاموزند و کمک کنند.

education

دید گاه های نظری جدید

❖ **نظریه سیستم های بوم شناختی**

❖ یوری برونفن برنر (۱۹۱۷-۲۰۰۵) روانشناسی است که نظریه بوم شناختی در روانشناسی رشد را ارائه داده است.

❖ وی همچنین یکی از بنیانگذاران طرح سرآغاز (کلاس های پیش دبستانی برای کودکان محروم) است.

دید گاه های نظری جدید

❖ **نظریه سیستم های بوم شناختی**

❖ این نظریه شخص را به صورتی در نظر می گیرد که در یک **سیستم پیچیده روابط** رشد می کند که چندین سطح از محیط اطراف بر او تاثیر می گذارند.

❖ آمادگی های زیستی کودک برای شکل دادن به رشد به نیروهای محیطی می پیوندد.

❖ تحقیقات برون فن برنر و تئوری او با جلب کردن توجه به تعداد زیادی از تأثیرات زیست محیطی و اجتماعی در رشد کودک، کلیدی در تغییر دیدگاه روانشناسی تحولی بود.

دید گاه های نظری جدید

❖ نظریه سیستم های بوم شناختی

❖ برون فن برنر نظریه خود را درباره رشد انسان، نظریه سیستم های بوم شناختی نامید.

❖ نظریه او بیان می کند که سطوح مختلف زیادی از تأثیرات زیست محیطی که شامل افراد و نهادهای بلاواسطه اطراف فرد و نیروهای فرهنگی هستند، می توانند بر رشد کودک تأثیر بگذارند.

❖ او سپس با اضافه کردن زمان نظام به نظریه خود، از جمله رویدادهای خاص و تغییر در فرهنگ در طول زمان، تأثیر زمان را به حساب آورده است.

دید گاه های نظری جدید

❖ **نظریه سیستم های بوم شناختی**

❖ **او در نهایت، برای به رسمیت شناختن اهمیت فرآیندهای بیولوژیکی در رشد نظریه خود را به مدل بوم شناختی زیستی تغییر نام داد.**

❖ **با این حال، او زیست شناسی را تنها به عنوان ایجاد کننده پتانسیل فرد به رسمیت شناخته است، که این پتانسیل از طریق نیروهای محیطی و اجتماعی تحقق می یابد.**

دید گاه های نظری جدید

❖ نظریه سیستم های بوم شناختی

❖ برون فن برنر زیست بوم شناسی رشد انسانی را چنین تعریف می کند:

❖ "زیست بوم شناسی رشد انسان مطالعه علمی سازش متقابل میان انسان فعال در حال رشد با ویژگی های متغیر زیست گاه های نزدیک و مستقیمی است که او در آن ها زندگی می کند، و این فرایند سازشی متاثر از ارتباط بین زیست گاه ها و نیز زمینه وسیع تری است که زیست گاه ها در درون آن جای دارند".

دید گاه های نظری جدید

❖ نظریه سیستم های بوم شناختی

❖ این تعریف بر دو محور اساسی استوار است:

❖ ۱- فرد در حال رشد

❖ ۲- ساختار محیط

education

دید گاه های نظری جدید

❖ **نظریه سیستم های بوم شناختی**

❖ برون فن برنر آن نوع **ویژگی های شخصی** را که بر محیط اثر می گذارند و واکنش هایی را ایجاد می کنند که بر رشد آتی فرد موثر می باشند، **ویژگی های تحولی مشوق** نامیده است.

❖ به باور او این نوع ویژگی ها خود دو نوعند:

❖ **صفات محرک شخصی (مانند ظاهر زیبا و جذاب در مقابل ظاهر نازیبا)**

❖ **اسنادهای تحولی سازمان بخش (مانند لبخند و حرکات شوق آلود دست و پای کودک، کنجکاوی های ذهنی)**

دیدگاه های نظری جدید

❖ **نظریه سیستم های بوم شناختی**

❖ **ساختار محیط**

❖ **محیط رشد انسانی در دیدگاه برون فن برنر به گونه ی مجموعه ای ساختار یا نظام متداخل است که از:**

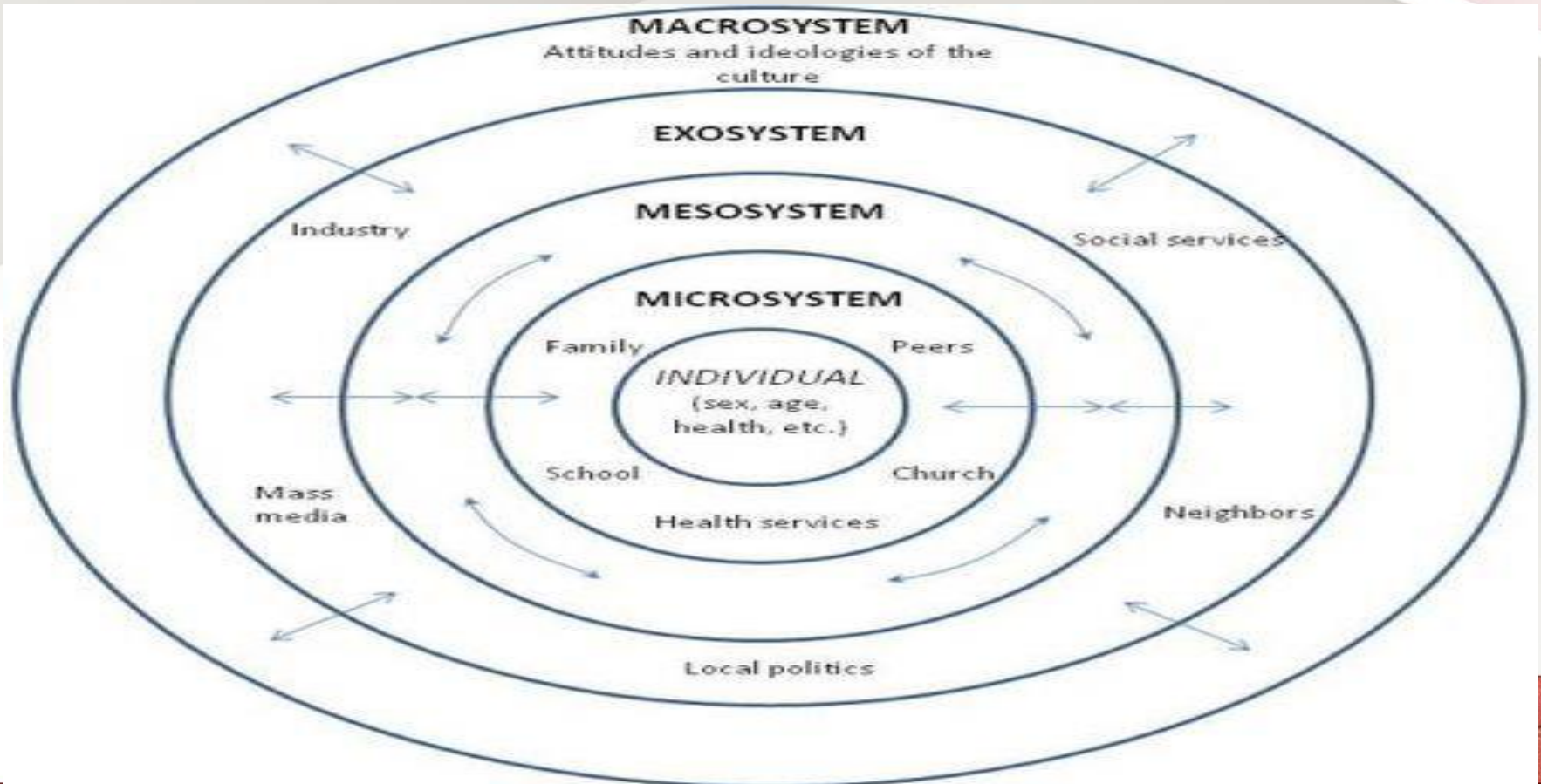
❖ **اثرگذاری های مستقیم و برخورد های چهره به چهره در درون خانه، همسایگی های، مدرسه**

❖ **و دیگر قرارگاه هایی است که کودک زندگی روزانه خود را در آن ها می گذراند، تا ارتباط های غیر مستقیم و عوامل دور و فاصله دار در زمان و در فضا گستردگی دارند.**

education

دید گاه های نظری جدید

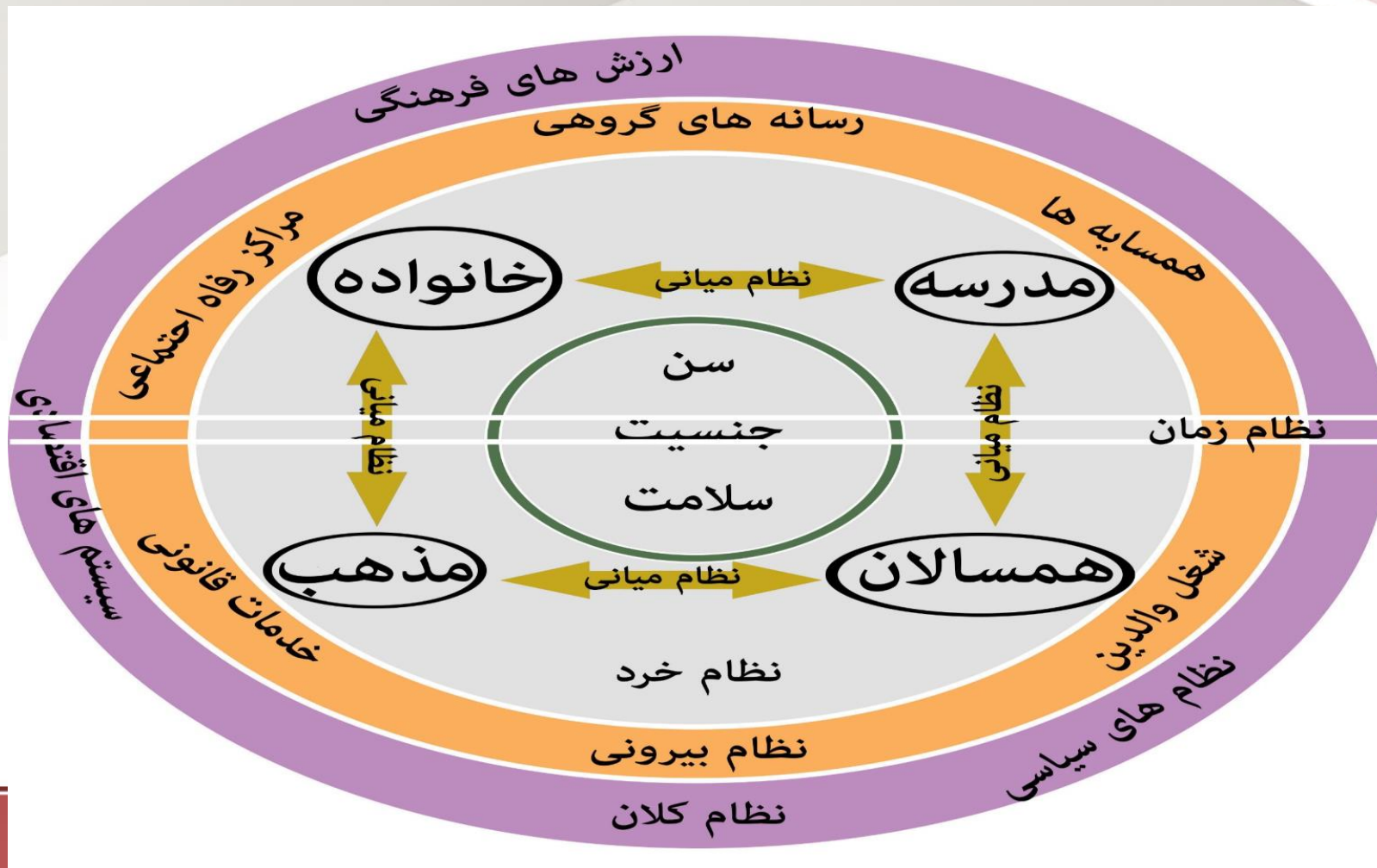
❖ نظریه سیستم های بوم شناختی

education

دید گاه های نظری جدید

❖ ساختار محیط

دید گاه های نظری جدید

❖ نظریه سیستم های بوم شناختی

❖ ساختار محیط

❖ نظام های مزبور عبارتند از:

❖ خرده نظام یا ریز سیستم (microsystem)

❖ میان نظام یا میان سیستم (mesosystem)

❖ برون نظام یا برون سیستم (exosystem)

❖ کلان نظام یا کلان سیستم (macrosystem)

❖ و زمان نظام (chronosystem)

education

دید گاه های نظری جدید

❖ **نظریه سیستم های بوم شناختی**

❖ **خرده نظام یا ریز سیستم (microsystem)**

❖ **مجموعه ای که فرد مدت زمان زیادی را در آن می گذراند و تعامل فعال و مستقیمی را با اعضای این مجموعه ها دارد.**

❖ **رابطه ها در این سطح دو جهتی هستند. مثلا والدین بر رفتار کودکان تاثیر می گذارند و برعکس.**

❖ **برای مثال یک کودک مهربان احتمالا واکنش های خوشایند و صبورانه والدین را بر می انگیزد و برعکس**

دید گاه های نظری جدید

❖ **نظریه سیستم های بوم شناختی**

❖ **میان نظام یا میان سیستم (mesosystem)**

❖ **روابط بین نظام های خرد را شامل می شود.**

❖ **مثلا پیشرفت تحصیلی فرد علاوه بر این که به فعالیت های کلاسی مربوط می شود، به روابط والدین در خانه و میزان تلاش او برای یادگیری موارد درسی مربوط می شود.**

education

دید گاه های نظری جدید

❖ **نظریه سیستم های بوم شناختی**

❖ **برون نظام یا برون سیستم (exosystem)**

❖ **موقعیت های اجتماعی که به طور مستقیم فرد را شامل نمی شوند اما به صورت غیر مستقیم بر رشد فرد تاثیر می گذارد.**

❖ **مانند خدمات بهداشتی رفاهی، هیات مدیره محیط کار مادر، مرخصی استعلاجی مادر، شبکه های اجتماعی دوستان و اعضای خانواده اصلی**

دید گاه های نظری جدید

❖ **نظریه سیستم های بوم شناختی**

❖ **کلان نظام یا کلان سیستم (macrosystem)**

❖ **بیرونی ترین سطح محیط که ارزش ها، قوانین، سنت ها و امکانات یک فرهنگ خاص را شامل می شود.**

❖ **مثل حمایت ها و امتیازاتی که کشورها برای مراقبت از کودکان قایل می شوند.**

education

دید گاه های نظری جدید

❖ نظریه سیستم های بوم شناختی

❖ زمان نظام (chronosystem)

❖ به شرایط اجتماعی-تاریخی رشد کودک اشاره دارد. این نظام همان سیستم وابسته به زمان است که بعد ها آن را اضافه کرده است.

education